

Hozzászólás

(Első közlemény)

Mióta kisebbségek vannak, mióta a kisebbségek kormányt támogatva, vagy az ellenzék oldalán, több-kevesebb sikerrel harcolnak jogaikért, főnnállásuk, megmaradásuk és fejlődésük biztosításáért; állandóan napirenden van a kérdés: egészét képez-e a kisebbség, vagy ugyanúgy osztályokra tagozódott, mint a többséget alkotó nép társadalma? A kérdés ma különös érdekekkel bír, megoldása nagy fontosságú a mult mérlegelésére és annak a megállapítására, hogy a jövőben milyen állást foglaljunk el a sorozatosan fölbukkanó nehézségekkel szemben. Erre a fontosságra vall, hogy a világsajtó — de, ami minket a legközelebről érdekel — a mi közéletünk is hangos a vitától és az összes érvek és ellenérvek a fönti kérdés körül forognak, vagy erre vezethetők vissza.

Hogy olvasóink számára a fejleményeket összegezhessek és a nagy zenebonát összhangzóbbá, érthetőbbé tegyük — az alábbiakban megkíséreljük a kérdés tisztázását. Fölsorakoztatjuk az előadásokban, cikkekben, nyílt levelekben szereplő nézeteket — megtisztítva azokat a személyeskedés értelemzavaró sallangjaitól — és egyúttal kifejtjük a mi, helyesnek vélt álláspontunkat. Módot akarunk így adni a vita lefolytatására és annak minél szélesebbgyökerű eredményességére — az együttműködés valóra váltására. Hisszük, tudjuk, hogy ez minden — pillanatnyilag bármilyen pártállású — becsületes, népe érdekeit szem előtt tartó magyar ember leghöbbsége.

★

„Mi kisebbség vagyunk és nem fecsérelhetjük erőnket osztályharcra, ami különben is idejét múlta és akkor is, amikor időszerű volt, csak nemzetközi zsidók, vagy romlott lelkű, hazaáruló zsidóbérencék találták ki, hogy a maguk sötét érdekében megmetyeljezzék a békére vágyó és virulni akaró emberiséget. Osztályok nincsenek, csak nemzetegész van, csak sorsközösség van . . .”

Nagyjából így hangzik az egyik nézőpont és meg kell jegyeznünk, a legtöbbet hangoztatott, legelterjedtebb az összes téves állásfoglalások között.

Kisebbségi sorsban élünk — ez tagadhatatlan. De valóban annyira helytálló mindaz, mi a fenti állítás szerint ebből következik, különösen a mondat második fele? Látni fogjuk, hogy nem.

Először is: erőpazarlás-e az osztályharc, olyan fényezés, amit ma nem engedhetünk meg magunknak? Már a kérdés ilyen felállítására is hozzánemértést, tudatlanságot árul el. Miért? Mert abból a tévedésből indul ki, hogy az osztályharc olyan játék, szórakoztató féle, mint a kuglizás, vagy a moziba menés, amit ha jól megy a sorunk megengedhetünk magunknak, de ha szűkösen élünk, le kell róla mondanunk. Ugye, milyen egyszerű! Azonban az óhaj, minden jámborsága ellenére, csak óhaj marad

és hasonlít a megboldogult természetbölcselethez, melynek hívei a természetkutatást elvetve, a természet törvényszerűségeit iróasztaluk mellől akarták kieszelni és az ellenvetésre: mi lesz ha „fölfedezéseik“ nem fedik a valóságot — azt felelték: annál rosszabb a valóságnak!

Tudjuk, hogy a társadalomnak megvannak a maga törvényszerűségei — függetlenül az egyéni akarattól. Az emberiség, a társadalom, vagy egy osztály — mert ez is van, mint azt alább látni fogjuk — előrehaladását pedig éppen ezen törvényszerűségek kutatása és megismerése biztosíthatja úgy, hogy hozzájuk cselekvő módon alkalmazkodva igyekszik azokat a maga javára fölhasználni.

De térjünk vissza a kérdéshez. Vannak-e osztályok? Ha igen; vannak-e kisebbségi társadalomban is? És valóban zsidók és hozzájuk hasonló, minden emberi közösségből kiüldözésre méltó, sőtétben büjkálók agyréme az osztályharcnak nevezett bujakó?

A társadalom emberi közösség. Az ember társadalmi lény és ugyanúgy nem maradhat fenn a társadalmon kívül, mint hal a szárazon. Ez vitathatatlan. Ugyancsak vitán fölül áll, hogy a társadalom csak termelve, a fölélt javakat újjáttermelve létezik és ezen termelés méretei szerint fejlődik. Ha többet termel: halad, ha kevesebbet: visszaesik. A javak anyagát a természet adja, de azokat használhatóvá a munka teszi.

Mi határozza meg az embert a társadalomban? Elsősorban munkája. De a munkához szerszámok is kellenek és nyersanyagok, vagy ahogy azokat tudományosan mondják: termelőeszközök. Mit látunk a mai társadalomban? Hogy az részekre tagozódott. Egyik oldalon állnak a földbirtokosok, gyárosok, bankárok, stb. — termelőeszközök tulajdonosai a másik oldalon: akik megszabott bérért a termelőeszközök segítségével azok tulajdonosai számára a javakat — az árút — létrehozzák. A két csoport — osztály — között vannak az u. n. kisemberek, akik, ha termelőeszközök tulajdonosai is, az első csoportba nem számíthatók, mert anyagi helyzetük azokénál sokkal alacsonyabb és a mai viszonyok között — egészükben — oda nem is emelkedhetnek. Ide soroljuk a kisiparosokat, kiskereskedőket és a szabad pályán levőket.

Láthatjuk: a társadalomban elfoglalt hely — osztályhelyzet — attól függ, hogy az illető egyén, vagy csoport a termelőeszközökkel milyen viszonyban van. Másszóval: tulajdonosa-e azoknak, vagy sem? Ez a valóság és ezt a mai berendezkedés keretein belül pusztán szép óhajokkal megmásítani nem lehet, még elkendőzni sem. Vagy talán akadnak olyan együgyűek, akik azt hiszik: sikerül nekik a béressel elhitetni, hogy tőle a vele esetleg egy anyanyelvű gazda; a munkással, hogy tőle a vele esetleg egy anyanyelvű gyáros semmiben sem különbözik?

„Hát jó — halljuk az ellenvetést — osztályok vannak, de ebből még nem következik az osztályharc tárgyilagos létezése is: nem következik annak a megokoltsága, hogy azt nem fölbújtás. izgatás hozza létre!“

Mit is mond ez a szépen hangzó és sokat hangoztatott állítás? Semmi mást, mint hogy a munkást föl kell bújtatni, hogy na-

gyobb bért, rövidebb munkaidőt akarjon; hogy a gyárost tüzelni kell, hogy minél nagyobb jövedelmet akarjon elérni és adót esetben, ha érdekei úgy kívánják (és mikor nem kívánják?) ellene szegüljön munkásai fentebb kifejezett óhajának és tőle telhetőleg mindent megtegyen, hogy azokat ne kelljen teljesíteni. Hát ezt ép ésszel, valóban senki se hiheti el.

Mert mi is tulajdonképen az osztályharc, annak lényege? Mi tesz egy osztályt osztállyá?

Hogy osztályok vannak azt el kell ismernünk, aminthogy ezek éppen azért osztályok, mert a termelésben, a társadalomban a javak elosztásában ellentétes helyeket foglalnak el. Ebből a vak is láthatja, ha akarja, hogy alapvető érdekeik sem lehetnek *azonosak*. És az osztályharc, annak lényege nem más, mint a küzdelem ezen érdekek érvényre juttatásáért. Ez a küzdelem lehet tudatos és nem tudatos. Az osztállyá alakulást éppen ez a különbség határozza meg. Amikor egy társadalmi réteg osztályhelyzetének tudatára jön, akkor válik a társadalmat tudatosan formáló erővé — osztállyá. Ezt a pontot gazdasági, később politikai alakulatok, szervezetek, harci szervezetek — ezért osztályharcos szervezetek — megalakulásai jelzik.

Azonban tévedésbe esnék, aki azt hinné, hogy mindez csak a mai társadalom velejárója és azon belül is csak a munkásság kiváltsága. Nem.

Mindenki hallott már a céhekről. Ugye milyen ártatlan alakulatok ezek? Ünnepeyes alkalmakkor zászlói alatt fölvonul a céh, beszédek hangzanak el, a zene szól és utána mindenki megilletődve hazamegy. Hát ezek a céhek valamikor a városi iparosság gazdasági és harci osztályszervezetei voltak és a regényes középkor a történelem lapjaira bizony sok véres csatát írt föl, amelyeket a céhekbe tömörült iparosság vívott jogaiért és azok a zászlók nem egy véres ütközetben hirdették a föltörékvő osztály győztes igazát az uralmon lévővel szemben.

Vagy vegyük a gyárosok szövetségét, vagy bármely más munkaadói testületet. Ezek működése ellen igazán senkinek se lehet kifogása. És mégis, ezek az egyesületek képezik az uralkodó osztály fegyvertárának egy részét. Csudálatos, senki sem ütközik meg ezen egyesületek osztályharcos működésén azok közül, akik a munkásság szervezkedésére tücsköt-bogarat kiabálnak.

És itt van a kutya elásva. Mert mit is mond csak köznapi nyelven a következő állítás?

„ . . . A földműves nép (!) csak része, ha nagyobb része is a nemzetnek, a nemzet minden tagjával **azonos** törekvésekkel és nem osztálykülönüléssel, külön osztályérdekkel, vagy pláne osztályharccal . . . (és) népünk sorsa attól függ, mennyire sikerül lebontani a különbségeket, kiépitni a sorsközösséget, köztudattá tenni azt, hogy az egyém élete nem választható el a nemzetegész életétől . . . ”

Ezerint a gazda, a béres, a földbirtokos, a napszámos (földművelő nép) egy fogalom. Hogy ez nem igaz, hogy ezt mondani, vagy tudatlanság, vagy tudatos ámitás, azt nem kell külön bizonyítanunk. Lehet-e a 2.400 dináros évi jövedelemmel bíró, ron-

gyos, éhez, fázó Oraveceket és a többszáz holdas nagybirtokosokat közös érdekű társadalmi csoportba sorozni? Vannak, akik azt mondják: lehet. Szerintünk nem, vagy legalább is nem úgy, ahogy a fenti urak gondolják. De gyerünk tovább. Vojvodinai, magyar földművesekről lévén szó, tudjuk, hogy azoknak közel háromnegyedét Oravecek alkotják és ezért bátorkodunk a „földműves nép” alatt őket érteni. És erre vonatkozólag a fenti idézet nem mond mást, mint hogy az Oravecek törekvései *azonosak* a nemoravecekével.

Mijük ninesen és nem volt az Oraveceknek? — Földjük. Mijük volt sok évszázadon át és van ma is a nemoravecek egy számbelileg kicsiny, de annál súlyosabb hányadának? — Földjük. Mit akarnak az Oravecek? — Jobb bért, rövidebb munkát és földet. Mit nem akartak adni és ma sem akarnak adni nekik a nemoravecek? — Jobb bért, rövidebb munkát és földet. — Jogtalan, erkölestelen, kisebbségellenes az Oravecek kívánsága? — Nem. Jogos-e, erkölcsös-e, ha azok megvalósítása képezi törekvéseik egy részét? — Igen. *És mégis. „Ti Oravecek maradjatok nyugton és ne legyenek a nemoravecekével ellentétes kívánságaitok, mert az főbenjáró bűn, nemzetegészárulás, osztályharc. Ezt kívánja tőletek a ti, a nemoravecekével, íróasztal mellől, kényelmesen azonosított törekvéstek. Amen.*

Vagyis a fenti logika szerint a nincstelenség érdeke teljesen azonos, egyenlő a birtokon belül levőkével, másszóval: 0=1-e! Nem kell számtantudósnak lennünk annak a megállapításához, hogy ez lehetetlen és az előkészítést is elbuktatják, ha ilyet állít.

Ki nek érdekeiben ágál valóban a fenti idézet? A nemoravecekében, a társadalom uralkodó rétegei érdekeiben. De ki a többség? A jövő építői, maltere és téglái — az Oravecek! Kiknek az érdekei fontosak elsősorban kisebbségünk haladásának, fölemelkedésének szempontjából? A többségé. Mi legyen tehát a kisebbségi jelzavak elseje? Az Oravecek kielégítetlen ősi vágya — földet!

Megbomlasztja-e vajjon ez az oly szükséges kisebbségi arcvonal egységét? Nem, hanem még inkább egybeforrasztja, átütő erejűvé teszi. Pedig ez osztályharc, még pedig a javából.

Nem akarjuk mondanivalónkat túlhosszúra fűzni, s megelégszünk ezzel az egyetlen példával.

Amit eddig kifejtettünk, azt bizonyítja, hogy minden társadalom, tehát a kisebbségi is, osztályokra tagozódott, függetlenül az egyéni óhajoktól. Továbbá, hogy az osztályharc nem izgatás, hanem társadalmi berendezkedés eredménye. Végül, hogy az osztálykövetelések kielégítéséért való harc nem bomlasztja, de acélozza a nép igaz érdekeit védő kisebbségi arcvonal egységét és akcióképességét; míg azok semmibevevése, vagy olcsó szölamokkal való elintézése annak gyöngítésével, szétzúllásával jár.

★

A másik mai divatos jelszó a keresztényi-nemzeti gondolat. Ha csak a nevéből következtetnénk a lényegre, szinte semmi kifogásolni valót nem találunk. Emberszeretet, szociális gondolat, az osztályok és osztályérdekek elismerése, a nemzeti jogokért való harc — de nem más népek rovására, harc a lelkiismereti szabad-

ságért, az emberi jogokért, az embernek ember által való kihasználása ellen. Akadhat-e elvtemedett, istentől elrugaskodott valaki, aki mindezt nem helyeselné? Bizonytalán nem, legalább is nem a dolgozók soraiban, akikért és akiknek ezen eszméknek szolgálnok kellene.

Azonban nézzük csak meg a dolgot nem eszmei elvonatkozásaiban, de gyakorlatban. Nem távoli országokban, de nálunk és közvetlen közelünkben. A türelem és megértés helyett türelmetlenség és adáz gyűlölködés. Az egy akol egy pásztor politikai jelentését úgy magyarázzák, hogy az egy népet, egy tábor, egy pártot, egy vezért jelent! Göbbels se mondhatná különben. És nem véletlen, hogy a saját maguk által a népérdek *kizárólagos* képviselőjévé kinevezett és csakis ezért a szerepért eszismáskodó — népiesch — vezér és vezérecskék ideálja Hitler és a náci módszerek. Nem véletlen, hogy a népet pajzsára irt, de az igazi népérdeket semmibevevők a keresztényi eszme nevében bogulnak le azok előtt, akik a világ négy sarkán már meggyújtották az új világháborút, a hódító, idegen népeket leigázó háborút. Azok előtt, akiknek harci módszere a védtelen városok, nők, aggok és ártatlan gyermekek csöppet sem keresztényi bombázása, Guernica lerombolása. Azok előtt, akik a szent helyeket meggyalázzák, papokat kínoznak és gyűjtőtáborba hurcolnak, mert éppen a keresztényi eszmét, Krisztust, az elnyomottak, a rabszolgák Krisztusát szegezték szembe az Antikrisztussal, akit nálunk a *kereszténység!* *nép!* jelszavakat bömbölő, habzó szájúak dicsőítenek. Arról nem is szólunk, hogy Magyarország ott vergődik az ősi ellenség halálos ölelésében és ebben nem kis részük van a mieinkkel hasonzorúek áldásos működésének. Vagy lehet-e a nép nyelvét betiltó, ősi, nemzeti hagyományait tüzzel-vassal tipró „fölszabadítók“ elől úttalan utakon menekülők százezreire keresztényi szeretettel azt mondani: — elnyerték méltó büntetésüket!

Hihetünk-e az anyanyelv jogaiért harcoló olyan vezér őszinteségében és odaadásában, akinek éppen ez a nyelv nem anyanyelve? Hihetünk-e szándékainak tisztaságában, ha mindazt, ami ellen itt harcol, másutt jóváhagyja?

*

Nem az elvek fontosak, nem a hirdetett elmélet. A gyakorlat alapján ítélünk emberekről, mozgalmakról, pártokról. És ott, ahol az elmélet és gyakorlat között szakadás állott be, ott az elmélet csak palást volt, amit a gyakorlat leszakított, hogy a szándékot maga meztelen valóságában mutassa meg. Ha máshol helyesnek, a keresztényi és nemzeti gondolat valóra válásának tartom (másképp nem dicsőíthetném) a népek szabadságvágyának durva megfojtását, a nemzeti önrendelkezési jogok antidemokratikus megcsúfolását, a hódító háborút, akkor — ha alkalom adódik rá — az eddig csalétkül szánt, fennen hangoztatott, nagy jelszavakat sutba vágva — én is ugyanúgy cselekszem majd. Teszem mindezt azért, mert titkolt céloom nem a nép java, hanem a vezérség minden áron, a hatalom és az avval való visszaélés. Ezt mondják a tények — a legkeményebbfejú dolgok — és a történelem folyamán tapasztalható példák sorozata.

Nem a keresztényi eszmékben, nem a nemzeti gondolatban

van a hiba, de a mögéjük húzódo fasiszta valóságban. Nem a keresztényi, krisztusi keresztet kifogásoljuk, hanem annak az árnyékába bújtatott és csak kedvező pillanatra váró nyilat és horgot.

★

Mi egységet akarunk a közös célok elérésért, de a külön eszmék és érdekek elismerésével és tiszteletben tartásával. Csakis így, ilyen úton lehet egybeforrasztani kisebbségünket. És aki kijelenti: „... az egységet akarom, de az az egység csak az én mozgalmamat jelenti...” az valójában éket ver magyar és magyar közé; az nem demokrata — ha százszor is annak nevezi és nevezeti magát, hanem idegenből mintázott népellenes politikai eszmék fullajtárja.

Mi elismerjük minden ember jogát, hogy a maga módján keresse boldogulását, csak ez az út ne menjen a népérdekek rovására. Hajlandók vagyunk mindenkivel együtt dolgozni az összes közös nevezőjű célokért, ha csak egy érintkezési pontot is találunk. De minden erőnkkel és minden fölhasználható eszközzel harcolunk azok ellen, aki a maguk, vagy egy klikk érdekeit, egyéni kis céljait a nép, az egység fölébe helyezik. És különösen küzdünk a keresztényi jelszavak tisztje vértje mögé bűvő, nemzetegységről prédikáló, parancsuralomról álmodozó népbolondítók ellen, mert bennük látjuk minden igaz, hites jószándékú akarás orgyilkosait.

Így követelik tőlünk Rákóczi, Kossuth, Petőfi és Ady szelleme, a magyar népi hagyományok. És a harchoz lendületet, végtelen kitartást ad a demokratikus népszabadságok minden akadályon át diadalmaskodó erejébe vetett, meg nem ingatható hitünk.

Az utolsó kenyér

Hajnali négy órát kukorékoltak a kakasok. Duda István ásitozva mászott le rongyos vackáról. Meggyújtotta a füstös üvegű lámpát, melynek gyér világánál öt sápadt arcú, maszatos gyermeket lehetett látni. Mind az öt egy sorban feküdt a priccsen. Duda lassan magára szedte rongyait. Felesége szakadozott fejkendőjébe beletett egy félkilónyi kenyeret, meg két fej vöröshagymát.

— Pista, mész mán? — kérdezi a felesége.

— Megyek. — Azzal a hóna alá fogta a kenyeret és megindult. Kinyitotta az ajtót, még egyszer visszaneézett. Mondani akart valamit, de a szó torkán akadt. Meglátta, az öt sovány gyereket, felesége kócos fejét és rozoga asztalon az utolsó kenyeret. Megfordult és csak annyit mondott: — Isten áldja. —

— Isten áldjon meg, — hallotta felesége vékony hangját

Kint hideg márciusi szél sivitott. Összébbhúzta magán rongyos kabátját. Elindult a város felé. Kint lakott a várostól egy düllönyire, húsz vagy huszonöt munkatársával együtt, akiket kilökött ide a szegénység. Itt kaptak portát, építet-